ΜΟΥΣΙΚΟΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Συναυλία τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Ἀθηνῶν (Σολίστ: Βαλεντὶν Γκεοργκίου. Διευθυντής: Ἀνδρέας Παρίδης).

ΥΠΟ ΤΟΥ κ. ΑΝΤ. Κ. ΛΑΒΔΑ

Ἡ ἑρμηνεία τῆς 8ης Συμφωνίας τοῦ Μπετόβεν, μὲ τὴν ὁποίαν ἤρχισε ἡ Συναυλία τῆς Κ.Ο.Α. (22 Νοεμβρίου), θὰ ἠμποροῦσε νὰ προκαλέσῃ ῥιζικὲς ἀντιρρήσεις πού, ὅμως, κατ' εὐτυχῆ ἀντίθεσι, δὲν θὰ εἶχαν ἰσχὺ σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ στὸ β΄ μέρος τοῦ ἔργου. Ὑπῆρχε μία ἀδιατάρακτη, καθ' ὅλη τὴν διαδρομὴ τοῦ μέρους αὐτοῦ, ἰσορροπία τῶν δυναμικῶν ἐπιπέδων καὶ μία πάντοτε εὔστοχη ἔκφρασι στὰ, εὐρηματικῶς παιγνιώδη, πλέγματα τῶν χρωματικῶν συνδυασμῶν. Καὶ ἐβασίζοντο, ὅλα αὐτά, στὴν βεβαιότητα ἑνὸς χρόνου καὶ ἑνὸς συγχρονισμοῦ ποὺ ἀπεκάλυπτε μία κοινὴ ψυχικὴ διάθεσι Μαέστρου καὶ Μουσικῶν στὴν ἀπόδοσι τοῦ πνευματώδους αὐτοῦ Allegretto scherzando. Ἀλλὰ τὸ σημεῖο τοῦτο ἐπιτυχίας, μὲ τὴν ἰσορροπία του καὶ τὴν διαύγειά του, ἔκαμε περισσότερον αἰσθητὴ τὴν ἔλλειψι τάξεως, τὴν καταφανῆ εἰς τὰ ὑπόλοιπα μέρη τοῦ καθ' ὁλοκληρίαν «ὀρθολογιστικῶς» ἀρχιτεκτονημένου ἔργου αὐτοῦ. Καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ὀρθὴ ἀντίληψι τῆς οὐσίας τοῦ ἔργου κατεκτήθη σχεδὸν ἰδεωδῶς στὸ β΄ μέρος, ἔκαμε δυσεξήγητη τὴν ἀπουσία της ἀπὸ τὰ ἄλλα. Μία τραχύτης εἰς τὸ α΄ μέρος, ἐσκίασε τὴν καθαρότητά του, ἠλλοίωσε τὸ πνεῦμα του καὶ μετέτρεψε αὐτὴ τὴν χαρούμενη πορεία σὲ μία πορεία ἀγωνιστική, ἢ καὶ κάποτε ἀγωνιώδη. Ἐν τούτοις, πρέπει νὰ παρατηρηθῇ ὅτι τὰ ἔγχορδα ἠμπόρεσαν νὰ «τραγουδήσουν» πολὺ ἐκφραστικά, μέσα εἰς τὸν κάπως ἐκβιασμένον χρόνο στὸν ὁποῖον ἐκινήθη τὸ α΄ μέρος. Καὶ ἀκριβῶς ἀπὸ τὶς συνέπειες ἑνὸς τέτοιου «ἐκβιασμοῦ» ὑπέφεραν ἐπίσης καὶ τὸ Minuetto καὶ τὸ Finale. Δὲν ἐδόθη στὸ Minuetto τὸ σχετικὸ ῥυθμικὸ πλάτος, τὸ ἀπαραίτητο γιὰ τὸν χαρακτηριστικὸ χορευτικό του βηματισμό. Καὶ ἡ στενότης αὐτὴ δὲν ἄφησε τὸ σάλπισμα, τὸ πρὸς τὸ τέλος τοῦ κυρίως Minuetto, νὰ ἁπλωθῇ στὸ εὖρος τοῦ ἐξαγγελτικοῦ ὕφους του. Τὸ Τρίο, κατόπιν, ἔχασε, ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπίσης λόγου, τὴν ἤρεμα κυματιστὴ μελωδικότητά του. Στὸ Finale, ὅπου ὁ Μπετόβεν ἐμβάλλει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐκείνη τὴν «νότα τοῦ τρόμου», ἕνα πολὺ ἔντονο ντὸ δίεσι σὲ ταυτοφωνία, ἀκριβῶς γιὰ νὰ διαταράξῃ αἰφνιδιαστικῶς μίαν ἀτμόσφαιρα ἀμέριμνου καὶ ἀνυπόπτου χαρᾶς, ἡ ταραχὴ ἐκυριάρχησε τόσον ἐξ ἀρχῆς, ὥστε ἠφανίσθησαν καὶ ἡ ἀμεριμνησία καὶ ἐπομένως ἡ σημασία καὶ τὸ ἐκφραστικὸν ἀποτέλεσμα τῆς αἰφνιδιαστικῆς ἐμβολῆς.

Εἰδικευμένος, ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ κανείς, ὁ Παρίδης στὰ ἔργα τοῦ Καλομοίρη, τῶν ὁποίων ἔχει ν' ἀπαριθμήσῃ πολλὲς ἐκτελέσεις, ἐδικαίωσε ἀπολύτως τὴν προσδοκίαν ὅτι θὰ προσέφερε μίαν ὡραία παρουσίασι τοῦ συμφωνικοῦ ποιήματος «Ὁ θάνατος τῆς ἀνδρειωμένης». Ἐδῶ θὰ πρέπει ἐπὶ πλέον νὰ σημειωθοῦν τὰ δύο «σόλι» τοῦ α΄ βιολιοῦ (Τάτσης Ἀποστολίδης) μὲ τὴν εὔρωστη ἐκφραστικότητά των ποὺ διεγράφη ἐπάνω σὲ μίαν ἄμεμπτη τονικὴν ἀκρίβεια, τὸ «σόλο» τοῦ κόρνο ἐνγκλέζε (Ἠλ. Νέτσης) καὶ τὸ β΄ «σόλο» τῆς βιόλα (Ἀρ. Βαρβάκης).

Στὸ Κοντσέρτο γιὰ πιάνο τοῦ Σούμαν, τὸ α΄ μέρος ἐκλυδωνίζετο ἀπὸ μία ταλάντευσι τῆς ῥυθμικῆς ἀγωγῆς καὶ τοῦ σολίστ καὶ τῆς ὀρχήστρας, ἀκόμη καὶ εἰς τοὺς χαρακτηριστικῶς διακεκριμένους ρόλους τοῦ καθ' ἑνὸς ἀπὸ τὰ δυσαρμόστως συμβληθέντα, μέρη τῆς συνεργασίας αὐτῆς. Καὶ ἡ ἀσυνέπεια αὐτὴ τῆς ῥυθμικῆς ἀγωγῆς συνεπήγετο βεβαίως καὶ ἀνάλογα ἐκφραστικὴν ἀσυνέπεια καὶ μετέδιδε μίαν ἀκαταστασία καὶ αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν. Διότι δὲν ἐπρόκειτο περὶ τῶν, συγγνωστῶν, ἀτυχημάτων συγχρονισμοῦ, ἀλλὰ περὶ διαφόρων «ταχυτήτων» ποὺ ἐνεφανίζοντο ἀπροόπτως καὶ ἀνεξήγητως καὶ διέλυαν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ πολὺ γνωστοῦ εἰς ὅλους τοὺς παράγοντας τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου αὐτοῦ, μὲ στιγμιαίους ἑρμηνευτικοὺς αὐτοσχεδιασμούς. Καὶ ἐπεσημαίνετο ἔτσι, ἡ ἔλλειψι μιᾶς διηκούσης ἑρμηνευτικῆς ἰδέας. Τὸ β΄ μέρος, ὅπου πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἡ διδαχθεῖσα καὶ ἐκφρασθεῖσα σὲ πράγματι γνήσιο ρομαντικὸ ὕφος φράσι τῶν βιολοντσέλλων, εἶχε χάσει τὴν χαριτωμένη ποίησι τοῦ Andantino grazioso, ἐξ αἰτίας τοῦ ὅτι ὁ σολὶστ ἠθέλησε ἕνα πολὺ σχηματικὸ τρόπο γιὰ ν' ἀποδώσῃ τὶς ῥυθμικὲς ἰδέες ποὺ ὑποστηρίζουν καὶ ἀσφαλίζουν τὴν τρυφερὴ διάθεσι τοῦ μέρους αὐτοῦ. Στὸ Finale ἐφάνη, τέλος, ὅτι ἡ ἑρμηνευτικὴ γραμμὴ καὶ τοῦ Μαέστρου καὶ τοῦ Σολὶστ ὑπῆρξε ἐν πολλοῖς ἐνιαία καὶ τοῦτο, συνεργούντων τῶν ἐπὶ μέρους «σόλι» ποὺ προέβαλλαν ἐκφραστικὰ ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς ὀρχήστρας, ἐβελτίωσε τὴν συνολικὴν ἐντύπωσι τῆς, πάντως ὄχι ἐπιτυχοῦς, ἐκτελέσεως αὐτῆς.

ΑΝΤ. Κ. ΛΑΒΔΑΣ